

فرازی بر تاریخ شفاهی* طراحی صنعتی دانشگاهی در ایران

مهدی اصل‌فلاح
عضو هیئت علمی گروه طراحی صنعتی دانشگاه هنر

چکیده

از آنجا که شناخت و تعمق در گذشته، یکی از راه‌های یافتن بینش و تدوین راهبرد برای آینده است، شناخت پیشینه‌ی دانشگاهی طراحی صنعتی در ایران، می‌تواند راه را برای برنامه‌ریزی‌ها و تدوین راهبردهای آینده‌ی این رشته در حوزه‌ی آموزش عالی هموارتر سازد. براساس پژوهش‌های اولیه، نخستین بار در اواخر دهه‌ی چهل خورشیدی، این رشته وارد دانشگاه‌های ایران شده و این بدان معناست که هنوز پس از چهل سال، هیچ سند مدونی در زمینه‌ی ورود این رشته به دانشگاه‌های ایران و چگونگی توسعه‌ی آن ایجاد نشده است! این پژوهش با تکیه بر تکنیک مصاحبه‌ی ژرف، اطلاعات اساتید، دانش‌آموختگان، طراحان و دست‌اندرکاران رشته‌ی طراحی صنعتی را استخراج و روند ورود و توسعه‌ی دانشگاهی این رشته را در ایران مستندسازی می‌کند.

کلیدواژه‌ها:

تاریخچه، دانشگاه، طراحی صنعتی

تراهی شش‌طی

۱۳۴۸

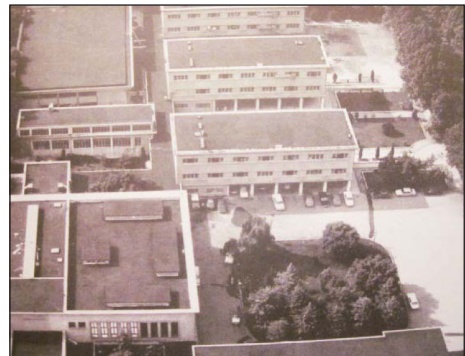
تاریخ دانشگاهی رشته‌ی طراحی صنعتی؛ قبل از انقلاب

«طراحی صنعتی دانشگاهی» در ایران دارای قدمتی بیش از چهل سال است. پیشینه‌ی این رشته در ایران به نیمه‌ی دوم دهه‌ی چهل خورشیدی و دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران باز می‌گردد. در این سال‌ها دو مرکز عمده‌ی دانشگاهی، وظیفه‌ی آموزش و تربیت هنرمندان و طراحان ایرانی را برعهده داشتند؛ مرکز اول، دانشکده‌ی هنرهای زیبا و مرکز دوم دانشکده‌ی هنرهای تزیینی که امروزه آن را با نام دانشگاه هنر می‌شناسیم. در دانشکده‌ی هنرهای زیبای آن زمان که براساس مدرسه‌ی عالی هنرهای زیبای فرانسه (بوزار) پایه‌گذاری شده بود، رشته‌هایی چون معماری، مجسمه‌سازی، نقاشی و گرافیک تدریس می‌شدند و در دانشکده‌ی هنرهای تزیینی که از مدرسه‌ی هنرهای تزیینی پاریس (آرت دکو) الهام گرفته شده بود و در کنار دانشگاه فارابی، دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک و مدرسه‌ی عالی موسیقی و هنرکده‌ی ملی موسیقی، تحت نظر وزارت فرهنگ و هنر آن زمان اداره می‌شد، رشته‌هایی نظیر معماری داخلی، نقاشی، بافت و نقش پارچه، سفال و سرامیک و گرافیک تدریس می‌شدند. نکته‌ی قابل تأمل در تفکر حاکم بر این دو مرکز آموزشی این بوده است که در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، نظام آموزشی آتلیه‌ای اجرا می‌شد، حال آنکه در دانشکده‌ی هنرهای تزیینی، هنرجویان براساس شیوه‌های تجربه‌گرایی هنری آموزش می‌دیدند. از جمله مدرسان خارجی دانشکده‌ی هنرهای تزیینی می‌توان به موسیو

ژیروار و آلن بایاش اشاره نمود.

در آن زمان هریک از این دانشکده‌ها کنکور مستقلی را برگزار می‌کردند. مثلاً دانشکده‌ی هنرهای زیبا یک کنکور دو مرحله‌ای تستی و عملی (طراحی) را برای متقاضیان خود برگزار می‌نمود و دانشکده‌ی هنرهای تزیینی، یک‌روز را به آزمون عمومی شامل درس‌های ادبیات، زبان خارجی، ریاضی، هندسه و تاریخ هنر و سه‌روز را به آزمون‌های عملی شامل آزمون عملی طراحی، آزمون عملی گرافیک و آزمون عملی مجسمه‌سازی اختصاص می‌داد.

در نیمه‌ی دوم دهه‌ی چهل خورشیدی، تغییری در مدیریت دانشکده‌ی هنرهای زیبا رخ داد و هوشنگ سیحون جای خود را به دکتر محمدامین میرفندرسکی داد. وی نظام قدیمی آموزش هنر، طراحی و معماری را که از سال ۱۳۱۹ تا ۱۳۴۷ ادامه داشت، متحول کرد و سیستم آموزشی جدیدی را بنیان گذاشت. وی با تسلط به تئوری و تاریخ هنر و معماری، توسعه‌ی اندیشه‌ی هنری در نظام آموزش را پایه‌ریزی کرد. برخی وی را بنیان‌گذار اندیشه‌ی نو در آموزش هنر و معماری و ایجاد پیوند بین آموزش معماری، هنرهای تجسمی، هنرهای نمایشی و موسیقی می‌دانند. بر همین اساس یکی از پیشنهادهای وی شکل‌گیری رشته‌ی هنرهای تجسمی با چهار گرایش نقاشی، گرافیک، مجسمه‌سازی و طراحی صنعتی بود. بنابراین این تصمیم را می‌توان منشأ شکل‌گیری رشته‌ی طراحی صنعتی در دانشگاه‌های ایران دانست.

تصاویر ۱) دانشکده‌ی هنرهای زیبا، خاستگاه طراحی‌صنعتی دانشگاهی در ایران، دهه‌ی چهل خورشیدی

مصطفی میرفندرسکی (از بستگان محمدامین میرفندرسکی) که خود از فارغ التحصیلان رشته‌ی طراحی صنعتی در آن دوره است، با نگاهی ریشه‌ای به تحولات هنر و طراحی در دهه‌ی چهل، این‌گونه بیان می‌کند که ایران در دهه‌ی چهل خورشیدی به دلیل ثروت حاصل از نفت، فرصتی به‌دست آورد تا وارد یک عصر جدید شود؛ بدین‌منظور نیاز به استفاده از تجربیات افراد متخصص به وجود آمد و به‌همین‌دلیل سخت‌گیری‌ها برای انجام فعالیت‌های اجرایی توسط افراد پیشرویی چون محمدامین میرفندرسکی کمتر شد. بنابراین فرصت برای پیاده‌سازی دیدگاه‌های آنان از طریق قرارگیری در سمت‌های اجرایی فراهم گردید. هدف این افراد، تبدیل ایران به یک کشور مدرن با حفظ ارزش‌های فرهنگی بود. بنابراین گرایش آن زمان دانشکده‌ی هنرهای زیبا با مدیریت دکتر میرفندرسکی به رشته‌هایی جدید نظیر طراحی صنعتی را می‌توان در نگرشی که به آن اشاره شد، ردیابی نمود.

پس از عبور از کنکور دانشکده‌ی هنرهای زیبا، پذیرفته‌شدگان این دانشکده باید سال اول را به‌صورت عمومی طی می‌کردند و از سال دوم وارد یکی از رشته‌های تخصصی چهارگانه می‌شدند. درس‌های نیمسال‌های اول و دوم علاقه‌مندان به تحصیل در رشته‌ی طراحی صنعتی که مشترک با سه رشته‌ی دیگر بود در جدول شماره‌ی ۱ آورده شده است.

برخی از استادان مشهور واحدهای نیمسال‌های اول و دوم شامل افرادی چون محسن وزیری مقدم برای درس طراحی، روئین پاکباز برای درس تاریخ هنر، محمد احصایی برای درس پایه و اصول طراحی، هانیبال‌الخاص برای درس نقاشی و پرویز تناولی برای درس مجسمه‌سازی بوده‌اند. همچنین اساتید دیگری نظیر پاینده شاهنده، محسن مقدم، محمود فرشچیان، کیوان دیبا، سیروس مالک، بهجت صدر، ناهید سالیانی، محمود جوادپور، جواد حمیدی و جلال شباهنگی نیز در این دانشکده به تدریس درس‌های فوق مشغول بوده‌اند.

برای ورود به رشته‌ی طراحی صنعتی، علاقه‌مندان باید پس از سال اول مصاحبه‌ای انجام می‌دادند. در این مصاحبه دلیل و انگیزه‌ی دانشجویان را برای ورود به این رشته مورد سؤال قرار می‌دادند. همچنین در کنار مصاحبه یک آزمون عملی طراحی نیز از متقاضیان به عمل می‌آمد. موفقیت در این مصاحبه و آزمون عملی، به‌منزله‌ی آغاز دوره‌ی تخصصی طراحی صنعتی برای متقاضیان بود. از سال دوم به‌بعد، درس‌ها رنگ‌وبویی تخصصی‌تر به خود می‌گرفتند. جدول شماره‌ی ۲، درس‌های نیمسال‌های تخصصی رشته‌ی طراحی صنعتی را به‌عنوان یکی از گرایش‌های رشته‌ی هنرهای تجسمی در دهه‌ی پنجاه خورشیدی ارائه می‌کند.

جدول ۱) درس‌های مشترک سال اول رشته‌های چهارگانه‌ی دانشکده‌ی هنرهای زیبا، دهه‌ی پنجاه خورشیدی

ردیف	نام عناوین درسی نیمسال اول	تعداد واحد	ردیف	نام عناوین درسی نیمسال دوم	تعداد واحد
۱	تاریخ هنرهای تجسمی (۱)	۲	۱	تاریخ هنرهای تجسمی (۲)	۲
۲	طراحی (۱)	۳	۲	طراحی (۲)	۳
۳	پایه و اصول طراحی (۱)	۳	۳	پایه و اصول طراحی (۲)	۳
۴	نقاشی (۱)	۳	۴	نقاشی (۲)	۲
۵	مجسمه‌سازی (۱)	۲	۵	مجسمه‌سازی (۲)	۳
۶	زبان انگلیسی (۱)	۳	۶	زبان انگلیسی (۲)	۳
۷	ورزش (۱)	۱	۷	ورزش (۲)	۱

جدول ۲) درس‌های تخصصی رشته‌ی هنرهای تجسمی، گرایش طراحی‌صنعتی در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، دهه‌ی پنجاه خورشیدی

ردیف	نام عناوین درسی نیمسال اول	تعداد واحد	ردیف	نام عناوین درسی نیمسال دوم	تعداد واحد
۱	اساس طراحی در صنعت	۳	۲۴	طراحی فراورده	۳
۲	شناخت و کاربرد افزارها	۳	۲۵	اجرا و پرداخت	۲
۳	مصالح در تولیدات صنعتی	۳	۲۶	انگلیسی	۳
۴	ترسیم فنی	۲	۲۷	طراحی محیطی	۳
۵	جامعه‌شناسی	۲	۲۸	شناخت هنر گرافیک	۲
۶	ماکت‌سازی صنعتی	۳	۲۹	طراحی فراورده	۴
۷	ترسیم فنی	۲	۳۰	طراحی حروف	۲
۸	تجزیه و تحلیل هنری	۲	۳۱	عکاسی	۲
۹	آنالیز فراورده‌ی صنعتی	۳	۳۲	طراحی فراورده	۴
۱۰	ایلوسترسیون	۳	۳۳	مدل‌سازی صنعتی	۲
۱۱	چاپ سیلک اسکرین	۲	۳۴	تجزیه و تحلیل صنعتی	۲
۱۲	طراحی فراورده	۳	۳۵	طراحی محیطی	۳
۱۳	شناخت هنرهای تجسمی	۲	۳۶	موسیقی قرن بیستم	۲
۱۴	مدل‌سازی صنعتی	۲	۳۷	تبلیغات	۲
۱۵	عکاسی	۲	۳۸	عکاسی گرافیک	۳
۱۶	طراحی بسته‌بندی	۳	۳۹	شناخت هنر ایران	۲
۱۷	اجرا و پرداخت	۲	۴۰	تاریخ هنرهای تجسمی	۲
۱۸	مجسمه‌سازی ۲	۳	۴۱	حکاکی	۲
۱۹	پایه و اصول تجسمی	۲	۴۲	طراحی	۳
۲۰	عکاسی	۳	۴۳	سیر تکنولوژی	۲
۲۱	طراحی بسته‌بندی	۳	۴۴	چاپ	۲
۲۲	طراحی ارتباطی	۳	۴۵	پروژه‌ی نهایی و رساله	۳
۲۳	شناخت هنرهای تجسمی جهان	۲			

درس‌های اشاره‌شده در این جدول‌ها، توسط اساتید ایرانی و نیز چند استاد خارجی تدریس می‌شدند. کیوان دیبا، سیروس مالک، مسعود کیانی، اومگا مارتینیان، یاشار، کارل شلامینگر، ساپینسکی و گریو از جمله اساتید ایرانی و خارجی دروس تخصصی رشته‌ی طراحی‌صنعتی در آن سال‌ها بوده‌اند. شیوه‌ی آموزش رشته‌ی طراحی‌صنعتی به‌صورت آتلیه‌ای بود؛ بدین‌معنا که دانشجویان اغلب وقت خود را در آتلیه‌های طراحی به انجام پروژه‌های طراحی اختصاص می‌دادند و اساتید نیز

بر روند کار آن‌ها نظارت می‌کردند. بنابر گفته‌های علی کلانی، از فارغ‌التحصیلان رشته‌ی معماری داخلی دانشکده‌ی هنرهای تزئینی، یکی از ویژگی‌های نظام آموزشی هنر و طراحی در آن زمان، همکاری و تعامل دانشجویان باتجربه‌تر با دانشجویان جدیدتر بود؛ بدین‌ترتیب که بخشی از فرایند آموزشی از طریق همکاری دانشجویان سال‌های مختلف انجام می‌شد. مثلاً دانشجویان تازه‌وارد در انجام برخی فعالیت‌های آسان پروژه‌های دانشجویان قدیمی‌تر به آن‌ها کمک می‌کردند و

از این راه می‌آموختند. همچنین برخی دانشجویان قوی‌تر در کنار اساتید بر پروژه‌های دانشجویان تازه‌وارد نظارت می‌کردند و آموخته‌های خود را به آنان انتقال می‌دادند.

حسن داورزنی که از سال ۱۳۳۰ به صورت غیررسمی و از سال ۱۳۴۵ به صورت رسمی در دانشکده‌ی هنرهای زیبا به عنوان هنرآموز و پس از انقلاب به عنوان مدرس حضور داشته، اظهار می‌دارد که اولین دوره‌ی فارغ‌التحصیلان رشته‌ی طراحی صنعتی، در سال ۱۳۵۲ دوره‌ی تحصیلی خود را به پایان رسانیده‌اند. وی بیان می‌کند که اولین ورودی‌های رشته‌ی طراحی صنعتی حدود ۵ یا ۶ نفر بودند که در سال‌های بعد این تعداد به ۸ تا ۱۲ نفر رسید. مصطفی میرفندرسکی نیز ورود اولین دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی به دانشگاه تهران را سال ۱۳۴۸ خورشیدی اعلام می‌کند. دلیل تعداد کم ورودی‌های رشته‌ی طراحی صنعتی در آن سال‌ها، بنا بر گفته‌ی میرفندرسکی، تازه‌وارد بودن این رشته در ایران و ناشناخته بودن آن بود. وی همچنین اضافه می‌کند که فارغ‌التحصیلان طراحی صنعتی در آن زمان، صرفاً کسب مهارت می‌کردند و به لحاظ تخصصی، یافته‌ها اندک بود و رشته‌ی طراحی صنعتی در آغاز راه خود قرار داشت. لازم به ذکر است که در پایان‌نامه‌های اولین نسل از فارغ‌التحصیلان رشته‌ی طراحی صنعتی در ایران، پس از لوگوی دانشگاه تهران و نام دانشکده‌ی هنرهای زیبا، ابتدا عنوان رشته‌ی هنرهای تجسمی درج شده و سپس در داخل پرانتز، عبارت طراحی صنعتی نوشته می‌شد. یکی از اولین فارغ‌التحصیلان رشته‌ی طراحی صنعتی، مرحوم فرزانه کارکیا بود که بعد از فارغ‌التحصیلی در ایران، در رویال کالج لندن در مقطع کارشناسی ارشد ادامه‌ی تحصیل داد و در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی به عنوان عضو هیئت علمی و در برخی از این سال‌ها به عنوان مدیر گروه طراحی صنعتی دانشگاه تهران فعالیت کرد. علی کلانی همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد از فارغ‌التحصیلان دانشکده‌ی هنرهای تزئینی، به عنوان دومین مرکز مهم آموزش دانشگاهی هنر و طراحی در سال‌های قبل از انقلاب، بیان می‌کند که با اینکه در دانشکده‌ی هنرهای تزئینی آن زمان، رشته‌ای به نام طراحی صنعتی وجود نداشت، اما به چند دلیل عمده، روح طراحی صنعتی در این دانشکده جاری و ساری بود؛ اول آنکه

به دلیل نزدیکی دو رشته‌ی معماری داخلی و طراحی صنعتی، پروژه‌هایی از جنس طراحی صنعتی نظیر طراحی مبلمان، طراحی لوازم روشنایی و طراحی بسته‌بندی در رشته‌ی معماری داخلی این دانشکده مطرح بود، که به صورت عملی نیز در کارگاهی موسوم به کارگاه دکور این دانشکده (واقع در چهارراه ولی عصر، دانشکده‌ی هنرهای کاربردی فعلی)، فعالیت‌های اجرایی این پروژه‌ها پیگیری می‌شد. دلیل دوم حضور برخی اساتید داخلی و خارجی در این دانشکده بود که یا در زمینه‌ی طراحی صنعتی تحصیل نموده بودند یا فعالیت حرفه‌ای در این زمینه داشتند. یکی از این اساتید مهدی شرفعالی، اولین فارغ‌التحصیل ایرانی رشته‌ی طراحی صنعتی در دانشگاه‌های خارجی است. وی در سال ۱۹۷۴ میلادی (۱۳۵۲ خورشیدی) در مقطع کارشناسی رشته‌ی طراحی صنعتی از دانشگاه کلن آلمان فارغ‌التحصیل شده و از سال ۱۳۵۴ وارد دانشکده‌ی هنرهای تزئینی می‌شود. شرفعالی که بر اختراع‌گرایی و چندمنظورگی در طراحی و نیز ساده‌کردن زندگی انسان‌ها از طریق طراحی تأکید بسیاری دارد، بنابه گفته‌ی خود، اولین فارغ‌التحصیل ایرانی رشته طراحی صنعتی و از اولین کسانی است که دانش ارگونومی را وارد حوزه‌های دانشگاهی طراحی ایران نموده است. بنا بر گفته‌ی شرفعالی، وی در زمان اقامت خود در کشور آلمان، با خانواده‌ی نویفرت (مؤلف کتاب مشهور اطلاعات جامع معماری و معماری داخلی) نیز همکاری داشته است.

در دهه‌ی ۵۰ خورشیدی، علاوه بر فرایند آموزش براساس نظام آتلیه‌ای، فعالیت‌های جنبی دیگری نیز برای بالابردن سطح آموزشی دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی انجام می‌شده است. یکی از این برنامه‌ها، برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و خارجی در سالن نمایشگاه دانشکده‌ی هنرهای زیبا بود. داورزنی به دو نمایشگاه اشاره می‌کند که یکی در سال ۱۳۵۲ هم‌زمان با بازی‌های آسیایی تهران برگزار شد و اختصاص به آثار طراحان چینی داشت و نمایشگاه دوم در سال ۱۳۵۵ که یک نمایشگاه بزرگ از آثار طراحان ایتالیایی بود که یک قسمت از این نمایشگاه به طراحی صنعتی اختصاص داده شده بود که شامل ارائه‌ی آثاری از لوازم خانگی، ساعت، مبلمان، لوازم روشنایی و نظایر آن‌ها بود. در این بخش برخی از

شرکت‌های مشهور ایتالیایی نیز حضور پیدا کرده بودند. داورزنی معتقد است که برگزاری این نمایشگاه، تأثیر زیادی در شناساندن ماهیت رشته‌ی طراحی صنعتی به جامعه‌ی هنری ایران داشت. علاوه بر برگزاری نمایشگاه‌ها، انجام بازدیدهای دوره‌ای از شرکت‌های مطرح تولیدی آن زمان، فعالیت جنبی دیگری بود که برای دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی برنامه‌ریزی می‌شد. برخی از این شرکت‌ها عبارت بودند از ایران‌ناسیونال (ایران خودروی فعلی)، ذوب آهن اصفهان، اونیورسال، ارج، تکنوپارس، علاءالدین، کفش ملی، آزمایش، بلر و فیات. البته بنابر گفته‌های داورزنی، در آن سال‌ها ارتباط کاری کم‌رنگی بین صنایع و رشته‌ی طراحی صنعتی برقرار بود و این ارتباط تنها محدود به بازدیدهایی می‌شد که به آن‌ها اشاره گردید.

داورزنی در مرور خاطرات خود به کارگاه رشته‌ی طراحی صنعتی اشاره می‌کند که تصدی آن را بر عهده داشته است. وی این‌گونه بیان می‌کند که در دهه‌ی ۵۰، کارگاه طراحی صنعتی درون کارگاه مجسمه‌سازی دانشکده‌ی هنرهای زیبا قرار داشت. این کارگاه مجسمه‌سازی همان کارگاهی است که آقای توکل اسماعیلی (معروف به مش‌اسماعیل و صاحب مجسمه‌ی معروف بز دانشکده‌ی هنرهای زیبا) در آن فعالیت می‌کرده است. در آن زمان، امکانات کارگاه طراحی صنعتی شامل اره فلکی، دستگاه رنده، دستگاه جوش و یک کوره‌ی سرامیک بود. بنابر نظر وی، امروزه استفاده از کامپیوتر جدای از تمامی مزایای آن، باعث سطحی‌شدن درک دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی از موضوعات هنر و طراحی شده است. او همچنین فرایند تدریس درس‌های تخصصی طراحی صنعتی را در آن زمان این‌گونه تشریح می‌کند که یک پروژه - به‌طور مثال پروژه‌ی درس مبلمان - باید در یک هفته ارائه می‌شد؛ به این ترتیب که روز شنبه موضوع در مورد دانشکده نصب می‌شد، روز دوشنبه جلسه بررسی طرح‌ها برگزار می‌شد و روز پنج‌شنبه دانشجویان باید پروژه‌ها را تحویل می‌دادند. همچنین یک پروژه‌ی درس مدل‌سازی در آن دوره، بزرگ‌نمایی یک محصول صنعتی نظیر یک آچار فرانسه یا یک دستگاه پرچ بزرگ بود (آگراندیسمان یک محصول). روند انجام این پروژه

بدین‌ترتیب بود که ابتدا ساختار کلی طرح با استفاده از میل‌گرد آماده می‌شد، بعد روی آن توری و پارچه می‌کشیدند و سپس روی آن‌ها با گچ پوشش داده می‌شد. این تمرین در واقع بهانه‌ای بود تا هم ماهیت آن وسیله یا محصول درک شود و هم روش‌های مدل‌سازی، قالب‌گیری و نظایر آن آموخته شود. میرفندرسکی نیز در مرور خاطرات خود از شیوه‌ی آموزش رشته‌ی طراحی صنعتی در آن زمان به استاد آلمانی کارل شلامینگر اشاره می‌کند که دکوراتور اختصاصی فرح دیبا نیز بود. وی شلامینگر را فردی تأثیرگذار در آموزش دیزاین در آن سال‌ها معرفی می‌کند. چراکه وی، طراحی را صرفاً پردازش ظاهر اشیا و محصولات نمی‌دانسته و معتقد بود این درک باید تا عمق محصول ادامه یابد. وی برای درک بهتر عقیده‌ی خود و به‌عنوان یک مثال، به بسته‌شدن درهای خودروی بنز اشاره می‌کرده است که در آن همه‌ی جزئیات حتی صداها نیز «طراحی» می‌شود. میرفندرسکی به‌نقل از شلامینگر بیان می‌کند که «طراح باید آن‌قدر بداند تا اطلاعات بالا بیاورد!» منظور وی از این جمله این بوده که طراح خوب تا کاملاً پرنباشد، خروجی‌ای نخواهد داشت.

تاریخ دانشگاهی رشته‌ی طراحی صنعتی؛ پس از انقلاب

بین سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۲ و در سال‌های اول پیروزی انقلاب، به‌دلیل انقلاب فرهنگی فعالیت‌های دانشگاه‌ها کم‌رنگ‌تر گردید. در همین سال‌ها یک ایرانی دیگر به نام سردار حاجتی مدارایی که در سال ۱۹۷۸ میلادی (۱۳۵۶ خورشیدی) از دانشگاه هانوفر کشور آلمان و در رشته‌ی طراحی صنعتی فارغ‌التحصیل شده بود، به ایران بازگشته و در دانشگاه صنعتی اصفهان مشغول به تدریس و فعالیت در زمینه‌ی طراحی صنعتی می‌گردد. از طرف دیگر در دانشگاه تهران و پس از انقلاب فرهنگی تلاش‌هایی برای راه‌اندازی مجدد رشته‌ی طراحی صنعتی به‌عنوان یک رشته‌ی مستقل در حال انجام بود. پس از آگاهی از حضور مدارایی در ایران به‌عنوان فارغ‌التحصیل طراحی صنعتی، ریاست وقت دانشکده‌ی هنرهای زیبا در سال ۱۳۶۱ مقدمات انتقال وی را از اصفهان به دانشگاه تهران فراهم نمود. مدارایی

تصویر ۲) سردار حاجتی مدارایی، در حال بررسی آثار دانشجویان طراحی صنعتی دانشگاه تهران

گفته‌های برخی از دانشجویان آن سال‌ها، از آنجاکه اولین پذیرش دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی از طریق کنکور ریاضی صورت گرفت، برخی از دانشجویان نسل اول طراحی صنعتی، که تصور قبلی‌شان از رشته‌ی طراحی صنعتی رشته‌ای شبیه به مهندسی مکانیک گرایش جامدات بود، پس از ورود به آن و مواجهه با درس‌های هنری، به رشته‌های مهندسی نظیر مهندسی مکانیک تغییر رشته دادند! پذیرش دانشجو برای رشته‌ی طراحی صنعتی از سال ۱۳۶۳ از طریق شرکت در کنکور هنر و در قالب دو آزمون تستی و آزمون عملی مستقل صورت می‌گیرد. البته آزمون عملی نزدیک به یک دهه از کنکور ورودی مقطع کارشناسی رشته‌ی طراحی صنعتی حذف گردید و دوباره از سال‌های ابتدایی دهه‌ی هشتاد خورشیدی به این آزمون اضافه شده است.

بنابر گفته‌های وحید چوپانکار، یکی از فعالیتهای اساتید رشته‌ی طراحی صنعتی در میانه‌های دهه‌ی شصت خورشیدی، راهاندازی انجمنی موسوم به انجمن طراحی صنعتی در سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران بود. وی همچنین به برگزاری نمایشگاه‌های ارتباط با صنعت در دانشگاه تهران در این دهه اشاره می‌کند.

جدول شماره ۴، عناوین درسی مقطع کارشناسی رشته‌ی طراحی صنعتی که توسط کمیته‌ی تخصصی طراحی صنعتی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم تدوین و تصویب گردیده را ارائه می‌کند:

پس از حضور در دانشگاه تهران بلافاصله مشغول برنامه‌ریزی و تهیه‌ی شرح درس برای رشته‌ی طراحی صنعتی شد. بنابر اظهارات مدارایی و داورزنی، علاوه بر آن‌ها، آقایان نیلی، فتحعلی، ضیایی، شادروان، سراج و مرحوم فرزانه کارکیا نیز برای برنامه‌ریزی رشته‌ی طراحی صنعتی در جلسات وزارت علوم حضور داشته‌اند. در برنامه‌ریزی‌های جدید برای رشته‌ی طراحی صنعتی، شاهد تلفیق سیستم آموزشی قدیم رشته‌ی طراحی صنعتی و سیلابس‌های برخی دانشگاه‌های خارجی هستیم. بدین ترتیب که آقای مدارایی شرح درس‌های برخی دانشگاه‌های آلمان و ایتالیا و خانم کارکیا شرح درس برخی دانشگاه‌های کشور انگلستان را بررسی کرده و بر اساس آن‌ها سیلابس رشته‌ی طراحی صنعتی تدوین شد. این سیلابس در همان سال ۱۳۶۱ تصویب گردید و بعدها مجدداً در اواخر دهه‌ی شصت و میانه‌های دهه‌ی هفتاد نیز مورد بازنگری قرار گرفت. از آنجا که مسئولیت کمیته‌ی تخصصی طراحی صنعتی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم بر عهده‌ی مدارایی بود، وی نقش پررنگی در تدوین و بازنگری این سیلابس‌ها داشته است. یکی از ویژگی‌های شرح درس‌های بازنگری‌شده در آن زمان، جدانمودن درس‌های یکپارچه بود که باعث فاصله‌گرفتن رشته‌ی طراحی صنعتی از نظام آموزشی آتلیه‌ای گردید.

اولین ورودی‌های رشته طراحی صنعتی پس از انقلاب فرهنگی، در سال ۱۳۶۲ وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا گردیدند. بنابر

تصاویر (۳) فعالیت دانشجویان در کارگاه طراحی صنعتی دانشگاه تهران، دهه‌ی شصت خورشیدی

جدول (۳) عناوین درسی مقطع کارشناسی رشته‌ی طراحی صنعتی، مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	مبانی هنرهای تجسمی (۱)	۳	۲۶	ارزیابی تولیدات صنعتی	۳
۲	مبانی هنرهای تجسمی (۲)	۳	۲۷	طرح اشیا در تمدن اسلامی	۲
۳	کارگاه طراحی پایه (۱)	۳	۲۸	اقتصاد و مدیریت تولیدات صنعتی	۳
۴	کارگاه طراحی پایه (۲)	۳	۲۹	مواد و روش‌های ساخت (۱)	۲
۵	مدل‌سازی (۱) ماکت‌سازی	۲	۳۰	مواد و روش‌های ساخت (۲)	۲
۶	مدل‌سازی (۲)	۲	۳۱	مواد و روش‌های ساخت (۳)	۲
۷	عکاسی پایه (۱)	۲	۳۲	جامعه‌شناسی صنعتی	۲
۸	عکاسی پایه (۲)	۲	۳۳	طراحی به کمک کامپیوتر	۲
۹	حجم‌سازی	۲	۳۴	طراحی فنی (۱) مبانی	۲
۱۰	فرم و فضا	۲	۳۵	طراحی فنی (۲) اجزای ماشین	۲
۱۱	هندسه‌ی (۱)	۲	۳۶	طراحی فنی (۳) کنترل هیدرولیک و نیوماتیک	۲
۱۲	هندسه‌ی (۲)	۲	۳۷	مبانی طراحی صنعتی (۱)	۲
۱۳	آشنایی با هنر در تاریخ (۱)	۲	۳۸	مبانی طراحی صنعتی (۲)	۲
۱۴	آشنایی با هنر در تاریخ (۲)	۲	۳۹	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۱) روند طراحی صنعتی	۴
۱۵	هنر و تمدن اسلامی	۲	۴۰	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۲) بسته‌بندی	۲
۱۶	مهندسی عوامل انسانی (ارگونومی ۱)	۲	۴۱	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۳) ارگونومی	۳
۱۷	مهندسی عوامل انسانی (ارگونومی ۲)	۲	۴۲	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۴) طرح‌های سریع	۳
۱۸	ریاضی کاربردی (۱)	۲	۴۳	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۵) محیط زیست	۳
۱۹	ریاضی کاربردی (۲)	۲	۴۴	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۶) حال و آینده	۳
۲۰	فیزیک (۱) ایستایی	۲	۴۵	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۷) مبلمان	۲
۲۱	فیزیک (۲) مبانی سینماتیک	۲	۴۶	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۸) بیونیک	۲
۲۲	فیزیک (۳) الکتریسیته و نور	۲	۴۷	پروژه‌ی طراحی صنعتی (۹) ارتباط با کارخانجات	۵
۲۳	نقشه‌کشی صنعتی (۱)	۲	۴۸	پروژه‌ی نهایی	۶
۲۴	نقشه‌کشی صنعتی (۲)	۳	۴۹	کارآموزی	۰
۲۵	تاریخ طراحی صنعتی	۲			

جدول ۴) جدول زمان‌بندی راه‌اندازی مقاطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد رشته‌ی طراحی‌صنعتی در دانشگاه‌های ایران

ردیف	نام دانشگاه	سال راه‌اندازی مقطع کارشناسی	سال راه‌اندازی مقطع کارشناسی‌ارشد
۱	دانشگاه تهران	۱۳۶۶ و ۱۳۶۲	۱۳۷۲
۲	دانشگاه هنر	۱۳۶۵	۱۳۷۳
۳	دانشگاه الزهرا	۱۳۶۵	۱۳۸۹
۴	دانشگاه علم و صنعت ایران	۱۳۷۲	۱۳۸۷
۵	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز	۱۳۷۲	۱۳۷۴
۶	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۱۳۷۸ (سهند) و ۱۳۸۰ (هنر اسلامی تبریز)	۱۳۸۴
۷	دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد	۱۳۸۴	-
۸	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	۱۳۸۶
۹	دانشگاه هنر اصفهان	۱۳۸۶	-
۱۰	پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران	۱۳۸۶	۱۳۸۷
۱۱	دانشگاه سمنان	۱۳۸۸	-

پس از گذشت ۱۰ سال از راه‌اندازی مجدد رشته‌ی طراحی‌صنعتی در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، مقطع کارشناسی‌ارشد این رشته نیز در این دانشکده راه‌اندازی شد. در این فاصله و از سال ۱۳۶۵، مقطع کارشناسی این رشته در دانشگاه‌های هنر و الزهرا و در سال ۱۳۷۲ در دانشگاه علم و صنعت و دانشکده‌ی هنر و معماری دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز راه‌اندازی گردید و پس از آن برخی دانشگاه‌های کشور نیز اقدام به راه‌اندازی این رشته نمودند. جدول شماره‌ی ۴

زمان راه‌اندازی رشته‌ی طراحی‌صنعتی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد را در تمامی دانشگاه‌های دارای این رشته در ایران (تا سال ۱۳۹۰) ارائه می‌کند.

آزمون ورودی مقطع کارشناسی‌ارشد طراحی‌صنعتی نیز در دو مرحله و از طریق برگزاری آزمون‌های تستی و آزمون عملی طراحی صورت می‌پذیرد. جدول شماره ۵ عناوین درسی مقطع کارشناسی‌ارشد رشته‌ی طراحی‌صنعتی را ارائه می‌کند.

جدول ۵) عناوین درسی مقطع کارشناسی‌ارشد رشته‌ی طراحی‌صنعتی، مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم

ردیف	نام عناوین درسی	تعداد واحد	ردیف	نام عناوین درسی نیمسال دوم	تعداد واحد
۱	طراحی‌صنعتی و انسان	۲	۸	فنون و روش‌های تولید در صنعت امروز	۲
۲	تجزیه و تحلیل آثار طراحی‌صنعتی	۲	۹	روش تحقیق	۲
۳	آشنایی با علوم جدید	۳	۱۰	طراحی و ساخت سنتی اشیاء	۲
۴	آشنایی با طراحی‌صنعتی در دنیای امروز	۲	۱۱	پروژه‌ی طراحی‌صنعتی ۱	۳
۵	هندسه تحلیلی	۲	۱۲	پروژه‌ی طراحی‌صنعتی ۲	۳
۶	طراحی به کمک کامپیوتر ۱	۲	۱۳	پروژه‌ی طراحی‌صنعتی ۳	۳
۷	طراحی به کمک کامپیوتر ۲	۲	۱۴	پروژه‌ی نهایی (پایان‌نامه)	۶

لازم به توضیح است که برخی عناوین درسی مقطع کارشناسی ارشد در پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران مورد بازنگری و به‌روزرسانی قرار گرفته‌اند و درس‌های جدیدی مانند روش‌های ارائه‌ی در طراحی صنعتی، طراحی کاربرمحور، طراحی پایدار، طراحی راهبردی و کارآفرینی در طراحی صنعتی جایگزین برخی عناوین درسی جدول شماره ۵ شده‌اند. برخلاف بسیاری از دانشگاه‌های معتبر خارجی، دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌ی طراحی صنعتی در دانشگاه‌های ایران بدون تعیین گرایش خاص از سوی دانشجویان ارائه می‌شوند و همین مسئله عدم تخصص‌گرایی در این رشته را باعث شده است. المپیاد طراحی صنعتی، رویداد مهم دیگر جامعه‌ی دانشگاهی طراحی صنعتی ایران است که از نیمه‌های دهه‌ی هشتاد شمسی، و به‌صورت سالیانه برگزار می‌شود. این المپیاد توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می‌شود و تنها المپیاد مربوط به رشته‌های هنری در کشور است. در این المپیاد برگزیدگان مرحله‌ی اول آزمون کارشناسی ارشد، به همراه معرفی‌شدگان دانشگاه‌های مختلف، در دو آزمون تشریحی و آزمون عملی طراحی به رقابت می‌پردازند.

■ نمایشگاه‌ها، همایش‌ها، مجله‌ها، و رویدادهای مهم دانشگاهی رشته‌ی طراحی صنعتی

برگزاری نمایشگاه‌های دانشگاهی رشته‌ی طراحی صنعتی، از نیمه‌ی دوم دهه‌ی شصت و از دانشگاه تهران آغاز گردید و در سایر دانشگاه‌های کشور نیز شاهد برگزاری نمایشگاه‌های مشابهی هستیم.

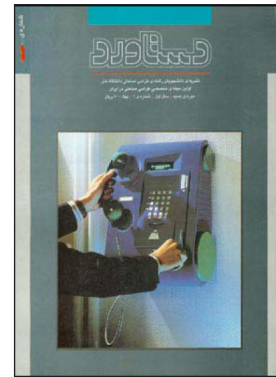
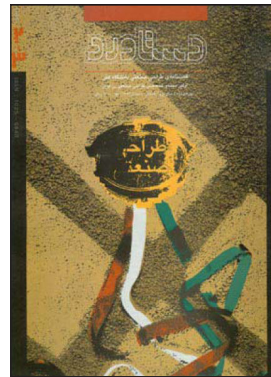
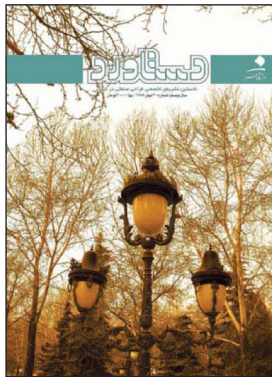
راه‌اندازی مجله‌ی دستاورد، به‌عنوان اولین و تنها مجله‌ی

دانشگاهی طراحی صنعتی ایران که انتشار آن تاکنون ادامه پیدا کرده، از اتفاقات قابل توجه جامعه‌ی دانشگاهی طراحی صنعتی کشور است. پیش‌شماره‌ی این مجله در اردیبهشت سال ۱۳۶۹ در دانشگاه هنر و در قالب یک روزنامه‌دیواری راه‌اندازی شد و در سال ۱۳۷۰ به شکل زیراکس و از سال ۱۳۷۱ به‌صورت چاپ افست منتشر گردید. همچنین دوره‌ی جدید این مجله با اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد از سال ۱۳۷۲ آغاز شده است و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ضرورت انتشار آن را به عنوان یک مجله‌ی تخصصی تأیید نموده است. بسیاری از اساتید، فارغ‌التحصیلان و دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی مقاله‌ها و نوشته‌های خود را در این مجله به چاپ رسانیده‌اند. مجله‌ی دستاورد در آبان‌ماه ۱۳۷۲، با همکاری مجله‌ی روش، جشنواره‌ی هنر و صنعت را در فرهنگ‌سرای بهمن برگزار نمود. در این جشنواره که با هدف پیوند هنر و صنعت در ایران برگزار شد، برخی از اهالی هنر و مهندسی نظیر مرحوم علی حاتمی، مرحوم بهروز موسوی امین، دکتر غلامرضا اکرمی و مصطفی میرفندرسکی به ارائه‌ی سخنرانی پرداختند. همچنین نمایشگاهی از آثار دانشجویان رشته‌های هنری نیز در این جشنواره برگزار شد. این مجله در سال ۱۳۸۷ جشن تجلیل از پیش‌کسوتان طراحی صنعتی ایران و در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹، اولین و دومین کنفرانس دستاوردهای طراحی صنعتی ایران را نیز برگزار نمود که اختصاص به ارائه‌ی دستاوردهای شرکت‌های مختلف دولتی و خصوصی در زمینه‌ی طراحی صنعتی داشتند.

علاوه‌بر دستاورد، مجله‌ی چهارباغ، مجله‌ی تخصصی دیگری است که از اواخر دهه‌ی هشتاد خورشیدی به‌عنوان

تصویر ۴) نمایشگاه آثار دانشجویان طراحی صنعتی دانشگاه‌های مختلف، دانشگاه تهران، سال ۱۳۸۰

تصاویر ۵) مجله‌ی دستاورد، اولین و تنها مجله‌ی دانشگاهی طراحی‌صنعتی ایران، انتشار در دانشگاه هنر، از سال ۱۳۷۲

تصاویر ۶) تجلیل از پیشگسوتان طراحی‌صنعتی ایران در حاشیه‌ی دومین همایش دستاوردهای طراحی‌صنعتی، دانشگاه هنر، ۱۳۸۹

دانشگاهیان رشته‌ی طراحی‌صنعتی و نیز فارغ‌التحصیلان این رشته که در صنایع مختلف به کار مشغول بوده‌اند، از طریق ارائه‌ی مقاله و سخنرانی، دستاوردهای علمی و دیدگاه‌های خود در زمینه‌های مرتبط با طراحی‌صنعتی را ارائه نمودند. حضور سهراب وثوقی مدیر و مؤسس شرکت طراحی زیبا در ایالات متحده، در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران و اتفاقات جنبی آن از دیگر اتفاقات جامعه‌ی دانشگاهی طراحی‌صنعتی ایران بود که در سال ۱۳۸۰ خورشیدی روی داد. ایشان در طی چند سخنرانی، آخرین دستاوردهای شرکت زیبا در زمینه‌ی فرایند طراحی حرفه‌ای را ارائه نمودند و از رویکردهای نوین رشته‌ی طراحی‌صنعتی در دنیا سخن گفتند.

نشریه‌ای مستقل توسط برخی فارغ‌التحصیلان رشته‌ی طراحی‌صنعتی منتشر می‌گردد. این مجله نیز اقدام به برگزاری سمینارهای تخصصی و نیز کارگاه‌های آموزشی متعددی در این مدت نموده است. علاوه بر این دو مجله، شاهد انتشار مقطعی مجله‌های دانشجویی و دانشگاهی نسبتاً زیادی در دانشگاه‌های مختلف دارای رشته‌ی طراحی‌صنعتی هستیم که متأسفانه روند انتشار آن‌ها ادامه پیدا نکرده است.

از دیگر رویدادهای تاریخ طراحی‌صنعتی ایران، برگزاری کنفرانس سراسری طراحی‌صنعتی در دی‌ماه ۱۳۷۵ است که به همت وزارت صنایع و معادن آن زمان و جمعی از دانشگاهیان رشته‌ی طراحی‌صنعتی برگزار گردید. در این کنفرانس برخی از

تصاویر ۷) پوسترهای اولین و دومین دستاوردهای طراحی صنعتی ایران

این مسابقات بوده است. سلسله نشست‌های تخصصی طراحی صنعتی، رویداد دیگری است که از سال ۱۳۸۳ در دانشگاه هنر توسط گروه طراحی صنعتی این دانشگاه برگزار شده است. تا زمان نگارش این مقاله بیست و هفت نشست تخصصی در این دانشگاه برگزار گردیده است. در این نشست‌های تخصصی، اساتید، طراحان، صاحب‌نظران، مدیران واحدهای صنعتی و کارآفرینان حوزه‌ی طراحی صنعتی، به ارائه‌ی دیدگاه‌های تخصصی خود در زمینه‌های تخصصی طراحی صنعتی می‌پردازند. در دانشگاه علم و صنعت نیز، سلسله جلساتی با عنوان «گپ طراحی» با حضور طراحان صنعتی موفق در عرصه‌های عملی طراحی برگزار شده است.

از دیگر اتفاقات مهم جامعه‌ی دانشگاهی طراحی صنعتی کشور، می‌توان به حضور موفق طراحان ایرانی در مسابقات معتبر طراحی جهانی اشاره نمود. این مسئله به‌خصوص از دهه‌ی هشتاد خورشیدی به‌بعد در جامعه طراحی صنعتی کشور پررنگ‌تر شده است. در این دهه، شاهد موفقیت برخی دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌ی طراحی صنعتی در

وی علاوه بر ارائه‌ی سخنرانی، یک کارگاه آموزشی را نیز با حضور اساتید و دانشجویان ایرانی در دانشگاه تهران برگزار نمود. سخنرانی‌ها و کارگاه آموزشی و ثوقی، بیش از همه باعث آشنایی بیشتر جامعه‌ی طراحی صنعتی ایران با رویکرد طراحی راهبردی و نقش طراحی در برندسازی گردید. هم‌زمان با حضور و ثوقی در ایران، نمایشگاهی از آثار فارغ‌التحصیلان و دانشجویان رشته‌ی طراحی صنعتی دانشگاه‌های مختلف نیز در دانشگاه تهران برگزار گردید.

برگزاری مسابقات سراسری تفکر خلاق، که به‌نوعی می‌توان آن را مسابقه طراحی و ساخت یک‌روزه دانست، از رویدادهای دیگر جامعه‌ی دانشگاهی طراحی صنعتی ایران است که از سال ۱۳۸۲ توسط دانشجویان انجمن علمی طراحی صنعتی دانشگاه تهران پایه‌گذاری شد. دوره‌های بعدی این مسابقه در دانشگاه هنر و دانشگاه الزهرا برگزار گردید. بعدها این مسابقه در قالب مسابقه‌ی «یک روز طراحی» ادامه پیدا کرد که تا زمان نگارش این مقاله شش دوره از آن در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران برگزار شده است. از ویژگی‌های مسابقات تفکر خلاق و نیز مسابقات یک روز طراحی، حمایت شرکت‌های تولیدی از

تصاویر ۸) حضور سهراب وثوقی در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، ۱۳۸۰

طراحی صنعتی دانشگاهی در ایران، چالش‌ها، تهدیدها و فرصت‌های این رشته را در فضای آکادمیک کشور ما مشخص کرده و بینشی برای برنامه‌ریزی‌های آینده به ما بخشیده است. امروز، طراحی صنعتی دانشگاهی در ایران، به نگاهی راهبردی مبتنی بر برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان، در راستای تأثیرگذاری بیشتر در عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی و صنعتی نیازمند است. همه‌ی اهالی دانشگاهی رشته‌ی طراحی صنعتی، برای توسعه و پیشرفت این رشته در قلمروهای علمی و عملی، نیازمند توسعه‌ی شخصی، همدلی و تلاش مسئولانه هستند تا فارغ از حب و بغض‌ها، با ایجاد انرژی گروهی و هم‌افزایی، آینده‌ای روشن برای آن آفریده شود. در همین راستا ساختار و نظام آموزشی این رشته نیز نیازمند بازنگری جدی می‌باشد. ترویج تفکر طراحانه، که مبتنی بر انجام پروژه‌های عملی و آتلیه‌ای بسیار است، به عنوان ستون اصلی نظام آموزشی

مسابقاتی چون رِدمات، آی.اف، آی.دی.ای.ای، اینترپور موتیوز و نظایر آن‌ها هستیم.

در انتها به برگزاری سالیانه جشن روز جهانی طراحی صنعتی در تیرماه هر سال نیز باید اشاره نمود که اگرچه دارای متولی دانشگاهی نیست، اما بهانه‌ای است برای گردهمایی اهالی دانشگاهی و فارغ‌التحصیلان رشته‌ی طراحی صنعتی از سال‌های دور تاکنون.

نتیجه‌گیری

امروز، همان فردایی است که دیروز منتظرش بودیم. گذشته با حال و حال با آینده پیوند خورده است. شناخت گذشته‌ی طراحی صنعتی، فرصت‌ها و چالش‌های توسعه‌ی این رشته را بر ما آشکار کرده و راه را برای ساختن عالمانه امروز و فردای این رشته‌ی جوان دانشگاهی در ایران، هموار می‌کند. سرگذشت

تصاویر ۹) ششمین دوره‌ی مسابقه‌ی یک روز طراحی، دانشگاه تهران، ۱۳۹۰

طراحی صنعتی کشور، می‌تواند راه‌حلی برای آسیب‌های کنونی رشته‌ی طراحی صنعتی در دانشگاه‌های کشور باشد. این تغییر نگرش و در کنار آن همدلی و تعهد و تلاش مسئولانه، بذری است که در آینده‌ای نزدیک به بار خواهد نشست تا با توسعه‌ی دانشگاهی این رشته، زمینه‌های حضور فارغ‌التحصیلان آن در عرصه‌های خرد و کلان کشور به‌صورت پررنگ‌تر و تأثیرگذارتر فراهم گردد.

نکوداشت یاد اساتید درگذشته

نویسنده‌ی این مقاله یاد و خاطره‌ی اساتید درگذشته‌ی این رشته خانم فرزانه کارکیا و آقایان علی مدن‌پور، داریوش شریف‌آبادی و عزیز گسلی را گرامی می‌دارد.

سیاس و قدردانی

نویسنده‌ی این مقاله مراتب قدردانی و سپاس صمیمانه‌ی خود را از افراد زیر که در مصاحبه‌ها و گفت‌وگوها شرکت نموده و اطلاعات خود را در اختیار وی قرار داده‌اند، ابراز می‌دارد: (به ترتیب حروف الفبا)

- اژدری، علیرضا؛ عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
- باقری، ابراهیم؛ عضو هیئت علمی دانشگاه سمنان
- پرچمی، روزبه؛ عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان
- پورطالبی، شهاب؛ عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اسلامی تبریز
- چوپانکاره، وحید؛ عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
- حاجتی‌مدارایی، سردار؛ عضو سابق هیئت علمی دانشگاه تهران
- خداداده، یاسمن؛ عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
- داورزنی، حسن؛ مدرس سابق دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی
- سلیمانی، بهزاد؛ عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا
- شباهنگی، جلال؛ عضو هیئت علمی گروه نقاشی دانشگاه تهران
- شرفعالی، مهدی؛ عضو سابق هیئت علمی دانشگاه هنر
- عسگری، عبدالرحیم؛ عضو هیئت علمی دانشگاه هنر

- فرهنگ، سیدمسعود؛ فارغ‌التحصیل رشته‌ی طراحی صنعتی از دانشگاه هنر، بنیان‌گذار و سردبیر سابق مجله‌ی دستاورد
- کلانسی، علی؛ فارغ‌التحصیل رشته‌ی معماری داخلی از دانشکده‌ی هنرهای تزیینی
- مرتضایی، سیدرضا؛ عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت، سردبیر سابق مجله‌ی دستاورد
- مسدد، سیدهاشم؛ عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

- میرفندرسکی، مصطفی؛ فارغ‌التحصیل رشته‌ی هنرهای تجسمی گرایش طراحی صنعتی از دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران
- نادری، احسان؛ عضو سابق هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
- ندایی‌فرد، احمد؛ عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا

* در روش تاریخ‌نگاری شفاهی به دلیل عدم وجود منابع مستند و مکتوب کافی، وجود خطاهای احتمالی امری اجتناب‌ناپذیر است. با این وجود نگارنده تمام تلاش خود را در راستای به حداقل رسانیدن این خطاهای احتمالی به کار برده است.